

BELÜGYI KÖZLÖNY

A BELÜGYMINISZTERIUM

HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

S. z á m	T á r g y	Oldal
4/1985. (VII. 20.) BM	Miniszteri rendelet A rendőrhatalósági kényszerintézkedésekről — — — — —	105
19/1985. (BK 8.) BM	Miniszteri utasítás A rendőrségről szóló 39/1974. (XI. 1.) MT számú rendeletet módosító 48/1984. (XI. 21.) MT számú rendelet végrehajtásáról — — — — —	108
28/1985. (HK 16.) HM—BM—ÁBMH	A fegyveres erők és a fegyveres testületek más állami vagy társadalmi szervhez tartósan vezényelt hivatásos állományú tagjainak jogairól és kötelességeiről szóló 27/1982. (HK 14.) HM—BM—ÁBMH számú együttes utasítás módosításáról — — — — —	109
126., 129., 137. (BH 1985. évi 4. sz.)	Jogesetek	110

Miniszteri rendelet

A belügyminiszter

4/1985. (VII. 20.) BM számú rendelete

a rendőrhatalósági kényszerintézkedésekről

A rendőrségről szóló 39/1974. (XI. 1.) MT számú rendelet 13. §-ának (7) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

1. §

(1) Az érintett személy lakóhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes rendőrkapitányság vezetője rendőrhatalósági kényszerintézkedést (a továbbiakban: kényszerintézkedés):

a) rendőrhatalósági felügyeletet (a továbbiakban: rendőri felügyelet),

b) kitiltást,

c) rendőri felügyeletet és kitiltást együttesen alkalmazhat a tizenhatodik életévet betöltött,

tött, a Magyar Népköztársaság területén élő magyar állampolgárral vagy letelepedett külföldivel szemben, aki a Magyar Népköztársaság belső rendjét a közrendet vagy a közbiztonságot rendszeresen veszélyeztető magatartást tanúsít.

(2) Rendőri felügyeletet és kitiltást együttesen csak akkor lehet alkalmazni, ha a 10. §-ban foglaltak alapján meghatározott tartózkodási helyen az érintett személy részére a lakhatás és munkavállalás biztosított.

(3) A kényszerintézkedés alkalmazásának célja

a) a bűncselekmények elkövetésének megelőzése,

b) a kényszerintézkedés alá vont személynek a törvények tiszteletére, valamint a társadalmi együttélés szabályainak megtartására való nevelése.

2. §

Kényszerintézkedés az 1. § (1) bekezdése alapján, különösen azzal szemben rendelhető el,

a) akit szándékos bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték és azt ki-

töltötte, vagy a szigorított őrizetből véglegesen elbocsátották, a szabadulást követően, ha a Btk. szerint visszaeső (Btk. 137. § 12—14. pont);

b) akit szándékos bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltek, a büntetés kitöltését követően, ha

1. a büntetés végrehajtása alatti magatartásából arra lehet következtetni, hogy a bűnöző életfelfogása nem változott vagy a büntetés végrehajtása alatt korábbi bűnöző életmód folytatására utaló súlyosabb fegyelemsértést követett el;

2. a volt elítélt társával vagy más bűnöző személyel kapcsolatot létesített vagy tart fenn, amennyiben ez bűncselekmény elkövetéséhez vezethet;

c) akit két éven belül

1. közveszélyes munkakerülés, illetőleg tiltott kéjelgés szabálysértése miatt elzárással sújtottak, és korábban közveszélyes munkakerülés, üzletszerű kéjelgés vétsége, üzletszerű kéjelgés elősegítésének vétsége vagy büntette, kerítés büntette, vagy tiltott szerencsejáték szervezésének vétsége;

2. garázdaság szabálysértése miatt elzárással sújtottak és korábban garázdaság vétsége vagy büntette, illetve hivatalos személy elleni erőszak büntette;

3. verekedés szabálysértése miatt elzárással sújtottak és korábban emberölés vagy súlyos testi sértés büntette

miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltek és a büntetett előlethez fűződő következmények alól nem mentesült;

d) akit

1. közveszélyes munkakerülés vétsége miatt szigorított javító-nevelő munkára ítéltek és a büntetés kiállításától, illetve a végrehajthatóságának megszűnésétől két év még nem telt el vagy

2. két éven belül

a) tiltott kéjelgés, garázdaság, verekedés szabálysértése miatt legalább két ízben;

b) közveszélyes munkakerülés és a 2/a alpontban felsorolt szabálysértés miatt legalább egy esetben elzárással sújtottak,

és az életviteléből megállapítható, hogy magatartásának megváltoztatása, bűncselekmény vagy újabb szabálysértés elkövetésének megelőzése érdekében kényszerintézkedés alá helyezése szükséges.

3. §

(1) A kényszerintézkedés időtartama:

a) két év, amely további egy évvel meghosszabbítható;

b) a 2. § a) pontjában meghatározott esetben három év, amely két ízben további egy-egy évvel meghosszabbítható;

c) a kényszerintézkedés meghosszabbításakor, a 8—10. § alapján előírt szabályok módosíthatók.

(2) A két évet, illetve az (1) bekezdés b) pontja esetén a három évet meg nem haladó szabadságvesztés vagy szigorított javító-nevelő munka a kényszerintézkedés időtartamába nem számít be.

4. §

A kényszerintézkedés nem rendelhető el azzal szemben,

a) aki előzetes letartóztatásban van;

b) akit szabadságvesztésre ítéltek, a büntetés kiállításáig;

c) aki szigorított javító-nevelő munkát tölt;

d) aki szigorított őrizetet tölt;

e) akit szabadságvesztésre ítéltek és a büntetés végrehajtását próbaidőre felfüggesztették;

f) aki javító-nevelő munkát tölt;

g) akit feltételes szabadságra bocsátottak vagy a szigorított őrizetből ideiglenesen elbocsátottak;

h) akit próbára bocsátottak;

i) aki javítóintézeti nevelés hatálya alatt áll;

j) aki pártfogó felügyelet alatt áll;

k) aki kóros elmeállapotú;

l) aki négy hónapot meghaladó terhes;

m) aki egészségromlás vagy testi fogyatkozás következtében teljesen munkaképtelen és mások gondozására szorul;

n) akinek kötelező munkaterápiás intézeti vagy ideiglenes kényszer-gyógykezelését rendelték el;

o) aki hosszan tartó súlyos betegségben szenved, és a kényszerintézkedés alkalmazása állapotának rosszabbodásával járhat.

5. §

(1) A kényszerintézkedéssel érintett személy életvitelét folyamatosan figyelemmel kell kísérni.

(2) A kényszerintézkedést hivatalból vagy kérelemre meg kell szüntetni, ha a kényszerintézkedés alatt álló

a) magatartása az elrendelő határozatban megjelölt időn belül vagy azt követően kedvezően megváltozott;

b) a jogerősen kiszabott két, illetve három évet meghaladó szabadságvesztés büntetésének letöltését megkezdte;

c) sorkatonai szolgálatra vonult be;

d) engedély nélkül külföldre távozott vagy a jogszabályok kijátszásával tartósan külföldön maradt;

e) a 4. § c)—o) pontjában meghatározott, a kényszerintézkedés elrendelését kizáró ok keletkezett.

(3) A kényszerintézkedés alatt álló személy a (2) bekezdés a) pontján alapuló kérelemmel csak évenként egy alkalommal élhet.

(4) A kényszerintézkedés felülvizsgálatának eredményeként a magatartási szabályok módosíthatók.

6. §

(1) A kényszerintézkedés elrendeléséről, meghosszabbításáról és megszüntetéséről szóló határozatot az eljárás alá vont előtt ki kell hirdetni, és azt részére azonnal kézbesíteni kell.

(2) A kényszerintézkedés elrendelését a megszüntetését a határozat jogerőre emelkedésekor, illetve azonnali végrehajtás esetén be kell jegyezni az eljárás alá vont személyi igazolványába.

7. §

(1) Az első fokú határozat ellen fellebbezést

a) a rendőri felügyeletet elrendelő vagy meghosszabbító határozat kihirdetését követően nyolc napon belül,

b) kitiltás, valamint a kitiltással együttesen alkalmazott rendőri felügyelet esetén a határozat kihirdetésekor lehet előterjeszteni.

(2) A kitiltást, valamint a rendőri felügyeletet kitiltással együttesen is elrendelő határozat elleni fellebbezés elbírálásának határideje három nap.

8. §

(1) A rendőri felügyelet alatt álló köteles

a) a határozatban megnevezett rendőri szervnél, illetőleg az ellenőrzésre jogosult rendőrnél az előírt időpontban megjelenni;

b) a határozatban előírt időben a lakásán tartózkodni;

c) az ellenőrzést végző rendőrt a lakásába (lakarészebe) beengedni, és az ellenőrzést eltérni.

(2) A rendőri felügyelet alatt álló határozatban eltiltható attól, hogy

a) a megnevezett települést vagy államigazgatási területet (községet, várost stb.) a rendőrkapitányság vagy a határozatban megjelölt rendőri szerv előzetes engedélye nélkül elhagyja, illetőleg lakóhelyet vagy lakást változtasson;

b) nyilvános rendezvényeken — kivéve, ha azt a külön jogszabály megengedi — részt vegyen;

c) a felsorolt közterületeken, helységrészekben, épületekben, kereskedelmi egységek területén nyilvános szórakozóhelyen, lakóházakban és magánlakásokban megjelenjen;

d) a megjelölt útvonalakat, közhasználatú tömegközlekedési eszközöket igénybe vegye, azok állomásain, megállóiban, pályaudvarokon tartózkodjék, oda belépjen;

e) lakásán távbeszélőt tartson;

f) CB-rádiókészülékkel rendelkezzen és azt használjon.

9. §

(1) A kitiltott köteles a határozat jogerőre emelkedését követően nyolc napon belül

a) a határozatban megjelölt államigazgatási területet elhagyni;

b) az általa szabadon választott — határsávba nem eső — helységbe távozni, ott a lakcímváltozást bejelenteni, és az illetékes rendőri szervnél jelentkezni.

(2) A kitiltottat el kell tiltani attól, hogy a határozatban megjelölt területen a lakóhelye szerint illetékes rendőrkapitányság előzetes engedélye nélkül megjelenjen.

10. §

A rendőri felügyelet és a kitiltás együttes elrendelése esetén a 8. és 9. §-ban foglaltak azzal az eltéréssel irányadók, hogy

a) az elrendelő rendőrhatalóság a kényszerintézkedés alá vont részére tartózkodási helyet határoz meg;

b) a kényszerintézkedés alá vont az elrendelő jogerős határozat kihirdetését követően nyolc napon belül köteles a kijelölt tartózkodási helyre távozni, és ott jelentkezni;

c) a rendőri felügyelet szabályai a b) pontban meghatározott nyolc nap lejártával lépnek hatályba.

11. §

A kényszerintézkedés hatálya alatt álló gépjárművezetői engedélyt (járművezetői igazolványt) nem kaphat. A kényszerintézkedés elrendelése előtt kapott vezetői engedélyt (járművezetői igazolványt) vissza kell vonni.

12. §

A kényszerintézkedés területi hatályát, valamint a kötelezettségek, illetőleg a tilalmak körét az eljárás alá vont társadalomra veszélyessége alapján, és az 1. § (3) bekezdésében foglalt célok eléréséhez szükséges mértékben kell meghatározni, figyelembe véve a kényszerintézkedés alá vont személyi (családi, munka, lakás stb.) körülményeit is.

13. §

A kényszerintézkedést elrendelő, illetve a kényszerintézkedés alatt álló lakóhelye szerint illetékes rendőri szerv indokolt esetben kérelemre a kötelezettségeket, illetőleg a tilalmakat ideiglenesen feloldhatja.

14. §

Azzal szemben, aki a kényszerintézkedés elrendelésekor a tizennyolcadik életévét még nem töltötte be, az 1—13. §-t a következő eltérésekkel kell alkalmazni:

a) a kényszerintézkedés időtartama egy év, amely további egy évvel meghosszabbítható,

b) a kitiltásnak és a rendőri felügyelettel együttesen elrendelt kitiltásnak csak akkor van helye, ha az nem jár a családi kötelékből (ideértve az intézetet is) való kiszakítással.

15. §

(1) Ez a rendelet 1985. október 1-én lép hatályba. Rendelkezéseit az első fokú határozattal még el nem bírált ügyekben is alkalmazni kell.

(2) Egyidejűleg a 4/1976. (VII. 24.) BM számú rendelet a hatályát veszti.

Földesi Jenő s. k.,
belügyminisztériumi államtitkár

Miniszteri utasítás

A Magyar Népköztársaság belügyminiszterének 19/1985. (BK 8.) számú utasítása

a rendőrségről szóló 39/1974. (XI. 1.) MT számú rendeletet módosító 48/1984. (XI. 21.) MT számú rendelet végrehajtásáról

A Minisztertanács 48/1984. (XI. 21.) MT számú rendeletének 3. §-ában kapott felhatalmazás alapján kiadom az alábbi

utastást:

1. A tömeges jármű- és csomagátvizsgálás elrendelésére az ország vagy több megye területére kiterjedően a BM országos rendőr-főkapitány és helyettesei, a főváros vagy a megye területére az illetékes rendőr-főkapitány és helyettesei, ennél kisebb területi egységre vonatkozóan a rendőrkapitányok jogosultak.

2. A rendőr a saját kezdeményezésére bűncselekmény vagy szabálysértés gyanúja esetén, tárgyi bizonyítási eszköz felkutatása céljából járművet és csomagot átvizsgálhat.

3. A jármű vagy csomag átvizsgálására irányuló rendőri intézkedésnek ellenszegülő személyt az 1/1985. (II. 1.) BM számú rendelet 5. §-a (2) bekezdésének g) pontja alapján el kell fogni.

4. A Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség (a továbbiakban: Interpol) tagságból adódóan a Belügyminisztérium kapcsolatot tart a szervezet főtitkárságával és a tagországok nemzeti központi irodáival. Az egyes nemzetközi szerződésekben és a büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény XVIII. fejezetének IV. címében írt rendelkezések keretében közreműködik az Interpol tagországokban levő gyanúsított tartózkodási helyének megállapításában, bírósági elfogatóparancs alapján a nemzetközi személykörözés elrendelésében, illetve kiadatási letartóztatásba helyezésre irányuló kérelmek teljesítésében.

5. A pártfogó felügyelet végrehajtásával kapcsolatos rendőri feladatokról szóló 22/1983. BM számú utasítás 11. pontjának második mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Ha a pártfogolt a hatóság elől elrejtőzött vagy elrejtőzésétől alaposan tartani kell 72 órai időtartamra őrizetbe vehető.”

6. Ez az utasítás kiadása napján lép hatályba, rendelkezéseit az érintett személyi állománnyal ismertetni kell.

Ladvánszky Károly s. k.,
r. altábornagy
miniszterhelyettes

**A honvédelmi miniszter,
a belügyminiszter
és az**

**Állami Bér- és Munkaügyi Hivatal elnöke
28/1985. (HK 16.)**

HM—BM—ÁBMH számú

együttes utasítása

a fegyveres erők és a fegyveres testületek

más állami vagy társadalmi szervhez

**tartósan vezényelt hivatásos állományú tagjainak
jogairól és kötelességeiről szóló 27/1982. (HK 14.)**

**HM—BM—ÁBMH számú együttes utasítás
módosításáról**

A fegyveres erők és a fegyveres testületek más állami vagy társadalmi szervhez tartósan vezényelt hivatásos állományú tagjainak jogairól és kötelességeiről szóló 27/1982. (HK 14.) HM—BM—ÁBMH számú együttes utasítást (a továbbiakban: Ut.) — a Munkásőrség országos parancsnokával, a pénzügyminiszterrel és a Szakszervezetek Országos Tanácsával egyetértésben — az alábbiak szerint módosítjuk:

1. §

Az Ut. 8. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„8. § (1) A vezényelt a vezénylésének időtartama alatt is a fegyveres erők és a fegyveres testületek fegyelmi, becsületbírószabályai, továbbá a katonai büntető jogszabályok hatálya alatt áll.

(2) A vezényelt munkakörével összefüggésben a polgári szerv vezetője fegyelmi jogkörrel nem rendelkezik, indokolt esetben a vezényelt fegyelmi felelősségre vonására a 9. § (2) bekezdésében meghatározott személyügyi szervnek tehet javaslatot.”

2. §

Az Ut. 14. §-ának (4) és (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Ha az illetékes miniszter által adományozható kitüntetésre a polgári szerv vezetője tesz javaslatot, a vezényelt részére az alábbi — kitüntetéssel járó — pénzjutalmat köteles biztosítani:

a Haza Szolgálatáért Érdemérem

— arany fokozatával	5000 Ft-ot,
— ezüst fokozatával	4500 Ft-ot,
— bronz fokozatával	4000 Ft-ot,

a Közbiztonsági Érem

— arany fokozatával	4000 Ft-ot,
— ezüst fokozatával	3500 Ft-ot,
— bronz fokozatával	3000 Ft-ot,

a Tűzbiztonsági Érem

— arany fokozatával	4000 Ft-ot,
— ezüst fokozatával	3500 Ft-ot,
— bronz fokozatával	3000 Ft-ot.

(5) Ha a vezényeltet a „Szolgálati Érdemérem” kitüntetésben részesítik, az adományozással egyidejűleg a vezénylő szerv részéről az alábbi összegű jutalom jár:

35 és 40 év vagy 3000 és 3500 repült óra után, illetve 3000 és 3500 ejtőernyős ugrás teljesítése esetén	4000 Ft,
30 év vagy 2500 repült óra után, illetve 2500 ejtőernyős ugrás teljesítése esetén	3000 Ft,
25 év vagy 2000 repült óra után, illetve 2000 ejtőernyős ugrás teljesítése esetén	2500 Ft,
20 év vagy 1500 repült óra után, illetve 1500 ejtőernyős ugrás teljesítése esetén	2000 Ft,
15 év vagy 1000 repült óra után, illetve 1000 ejtőernyős ugrás teljesítése esetén	1500 Ft,
10 év vagy 500 repült óra után, illetve 500 ejtőernyős ugrás teljesítése esetén	1000 Ft.

3. §

Az Ut. 17. §-a kiegészül a következő új (2) bekezdéssel:

„(2) Az utasításban foglaltakat a Munkásőrség hivatásos állományának arra a tagjára is megfelelően alkalmazni kell, akit meghatározott feladat ellátására tartósan polgári szervhez vezényelnek.”

Egyidejűleg a jelenlegi (2) és (3) bekezdés számozása (3)—(4)-re változik.

4. §

Ez az utasítás a közzététele napján lép hatályba, a 2. § rendelkezéseit azonban 1985. március hó 1-től kell alkalmazni.

Oláh István s. k.,
vezérezredes
honvédelmi miniszter

Földesi Jenő s. k.,
r. altábornagy
belügyminisztériumi
államtitkár

Dr. Rácz Albert s. k.,
államtitkár

az Állami Bér- és Munkaügyi Hivatal elnöke

Jogesetek

126.

Az életveszélyt okozó testi sértés büntette befejezettségének kérdése, ha ilyen szándékkal két személy bántalmazza a sértettet, de társtettség megállapításának nincs helye [Btk. 16. §, 170. § (5) bek.].

A megyei bíróság ítéletével az I. r. és a II. r. terheltet társtettesként elkövetett, életveszélyt okozó testi sértés büntetében mondta ki bűnösnek.

A tényállás lényege a következő.

A büntetlen előéletű vádlottak este a vendéglőben szórakoztak. Az I. r. terhelt 4 dl bort, a II. r. terhelt pedig 5—6 korsó sört és 3 dl rumot fogyasztott el.

Záróra előtt néhány perccel az I. r. terhelt már haza akart menni, a vendéglő előtt állt a kerékpárjával, és mellette állt a kutyája is. Ekkor ért oda a szemmel láthatóan ittas sértett, aki belerúgott a kutyába, majd az ebből eredő vita során az I. r. terheltet bűdös cigánynak nevezte, és az anyját is szidalmazta. A II. r. terhelt tanúja volt az eseményeknek, de nem avatkozott bele a vitába, hanem visszament a vendéglő éttermi részébe. A sértett a söntésbe tért be, az I. r. terhelt utána ment és egyszer az arcába ütött.

A sértett ezután az éttermi részbe ment, ahhoz az asztalhoz, ahol a II. r. terhelt tartózkodott. A II. r. terhelt meg nem állapítható okból, közepes erővel a sértett arcába csapott, aki ennek következtében elesett a vendéglő kövezetén, és néhány másodpercig az eszméletét is elvesztette. A II. r. terhelt a lábánál fogva ki akarta húzni a sértettet a vendéglőből, ebben azonban megakadályozták. A sértett végül elhagyta a vendéglőt. Az után az I. r. terhelt ismét megütötte őt. A sértett ekkor nem esett el, hanem hazafelé indult.

Az I. r. terhelt kerékpárján a sértett után ment. Amikor utolérte, arcon ütötte őt, majd ez ennek következtében a köves úton hanyatt eső sértettet legalább ötször meg is rúgta. Nem állapítható meg, hogy a rúgások a sértett mely testrészeit érték. Az ütés után a sértett az eszméletét ekkor hosszabb időre elvesztette.

A II. r. terhelt — aki ekkor érkezett a helyszínre — a történeteket látva rákiabált az I. r. terheltekre, hogy ne rugdossa a sértettet.

A terheltek ezután egy harmadik személlyel együtt egy kerékpárra tették az eszméletlen sértettet, és a közeli buszmegállóhoz vitték, ahol a földre lökték.

Egy asszony látta a történeteket, és értesítette a rendőrséget. A helyszínre érkező rendőrök orvost hívtak, aki úgy intézkedett, hogy a sértettet haza kell vinni.

A sértett végül is másnap került kórházba, ahol megállapították, hogy agyzúzódás és agyrázkódás mellett testszerte több, 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett.

Az agyzúzódás életveszélyes állapotot idézett elő, s ténylegesen 120 nap alatt gyógyult, de nem nyomtalanul, ugyanis a sértett jobb oldala megbénult. Ez a maradandó fogyatékoság a munkaképesség 67%-os csökkenését eredményezte. További szövődményként ún. „poszttraumás epilepszia” bekövetkezése is várható.

Nem állapítható meg, hogy az agyzúzódás melyik bántalmazás következtében jött létre.

A Legfelsőbb Bíróság a megyei bíróság ítéletét megváltoztatta annyiban, hogy a terheltek cselekményét életveszélyt okozó testi sértés büntetése kísérletének minősítette, amelyet mindketten önálló tettesként követtek el.

A Legfelsőbb Bíróság ítéletének indokolásában kifejtette, hogy a társtettségnek két eleme van:

a) ugyanannak a szándékos bűncselekménynek a közös elkövetése, tehát a törvényi tényállás-elemek együttes, egymást kiegészítő végrehajtása (objektív elem); és

b) az elkövetési magatartások egymást kiegészítő jellegének a tudata, a „szándékegység” (szubjektív elem).

A tényállást vizsgálva az utóbbi az adott esetben nem valósult meg.

Az nem vitás, hogy a terheltek előzetesen nem állapotok meg (még hallgatólágosan sem), hogy bántalmazni fogják a sértettet.

Amikor az I. r. terhelt a söntésben megütötte a sértettet, a II. r. terhelt nem volt jelen. A II. r. terhelt viszont az éttermi részben az I. r. terhelt távollétében bántalmazta a sértettet; nyilvánvalóan ekkor nem lehettek ismeretei arról, hogy az I. r. terhelt a későbbiekben akarja-e bántalmazni a sértettet.

Távozásuk után a vendéglő előtt a terheltek elbúcsúztak egymástól, s ezután az I. r. terhelt egyedül ment a sértett után, és egyedül bántalmazta őt. Azt, hogy a II. r. terhelt ekkor nem volt vele közös egyetértésben, „szándékegységben”, mi sem igazolja jobban, mint az, hogy az I. r. terheltet a bántalmazás abbahagyására szólította fel.

Az eseményeket végig tekintve tehát az állapítható meg, hogy a terheltek tudata nem terjed ki arra, hogy azonos bűncselekményt, egymás tevékenységét kiegészítve, együttműködve követnek el.

A további indokolás szerint nem állapítható meg, hogy az egyetlen életveszélyes sérülést melyik terhelt okozta, az ilyen eredmény előidézésére ugyanis mindkettőjük tevékenysége önmagában véve is alkalmas volt. Társtettség hiányában pedig az egyik elkövető által előidézett eredmény nem róható a másik terhére. Az okozati összefüggés bizonyítottságának hiányában tehát az életveszélyt okozó testi sértés büntetése befejezett alakzata egyik terhelt terhére sem állapítható meg.

Az I. r. terhelt leütötte, majd megrugdosta a láthatóan ittas sértettet egy köves úton, a II. r.

terhelt közepes erővel ütötte arcon az ilyen állapotú sértettet egy köves padozatú helyiségben. E tényekből arra vonható le következtetés; felismerték azt a lehetőséget, hogy az így bántalmazott, ittas ember leeshet, és akár életveszélyes sérülést is szenvedhet. E lehetőségbe belenyugodva cselekedtek, s ezért — mivel a ténylegesen létrejött eredmény a kifejtettek szerint a terhükre nem róható — az életveszélyt okozó testi sértés büntette kísérletét önálló tettesként valószínűsítették meg mindketten az eredményre vonatkozó eshetőséges szándékkal.

A Legfelsőbb Bíróság ezért az első fokú bíróság ítéletét a jogi minősítésre vonatkozó részében megváltoztatta, és a terheltek cselekményét kísérletnek minősítette.

A Legfelsőbb Bíróság ítélete ellen emelt törvényességi óvásban kifejtettek szerint a Legfelsőbb Bíróság ítélete az I. r. terhelt cselekményét minősítő részében törvényt sértő.

A törvényességi óvás indokolása szerint, ha valóban ne mállapítható meg, hogy az életveszélyes sérülést okozni akaró két terhelt közül az egyetlen életveszélyes sérülést ki okozta, abban a kérdésben, hogy a terheltek a bűncselekmény elkövetését befejezték-e vagy pedig az a kísérleti stádiumban maradt, a Legfelsőbb Bíróság jogi megoldása és érvelése elméletileg elfogadható.

Az adott esetben azonban nem ez a helyzet. Nem helytálló ugyanis az a megállapítás, hogy nem állapítható meg: az életveszélyes sérülés okozása melyik terhelttől származik.

A Legfelsőbb Bíróság Elnökségi Tanácsa a törvényességi óvást alaposnak találta.

Határozatában a következőkre mutatott rá.

A Be. 5. §-ának (3) bekezdése szerint a büntetőeljárásban a hatóságok a tényállás megállapítására alkalmas bizonyítási eszközöket és bizonyítékokat egyenként és összességükben, szabadon értékelik, és ezen alapuló meggyőződésük szerint bírálják el. E tevékenységük során, ha valamely tényre nem áll rendelkezésre közvetlen bizonyíték, arra a tényre a bizonyítékok értékelése mellett megállapított egyéb tényezőkből kell a szükséges következtetést levonni, természetesen figyelembe véve a köztudomású tényeket és a más ügyekből szerzett ítélkezési tapasztalatot is.

A sértett két súlyos bántalmazás után szenvedte el az életveszélyt jelentő testi sérülést. Az orvosszakértő véleménye alapján tény, hogy „a sértett agyzúzódása mindkét bántalmazás során létrejöhetett”, csupán „orvosilag nem különíthető el”, hogy melyik bántalmazás következménye volt az agyzúzódás.

Tény viszont az is, hogy a sértett a II. r. terhelt által történt bántalmazás után csak egészen rövid ideig, 1—2 másodpercig vesztette el az eszméletét, lényegében tehát csak megsédült, majd saját lábán hagyta el a vendéglőt. Ezt követően az I. r. terhelt előbb megütötte, majd leütötte a sértettet, a leütéskor a köves úton — mint a vallomásaiban előadta — „koppant is a feje, ezután

felkőnyökölt, láttam, hogy véres hátul a feje mögött és nagyom megijedtem”. Az I. r. terhelt ezt követően többször meg is rúgta a sértettet. A terhelt vallomásaiban előadta azt is: „A sértett az úttesten feküdt, de kérdésünkre nem tudott válaszolni, csak nyögdécselt, de felkelni nem tudott”, vagyis eszméletlen volt, és ez az állapota még másnap is fennállott, amikor kórházba szállították.

Ezekből a tényekből azt a jogi következtetést kellett volna levonni, hogy az életveszélyes sérülés okozója az I. r. terhelt volt, s így ő a Btk. 170. §-a (5) bekezdésének II. fordulatában meghatározott életveszélyt okozó testi sértés büntetettének a tettese. (Eln. Tan. B. törv. 1327/1984. sz.)

129.

A jármű önkényes elvételének társtettese az az elkövető, aki társával akarategységben vesz részt a jármű elvételében, bár annak felnyitásával és vezetésében tevőlegesen nem működik közre [Btk. 20. § (2) bek., 327. § (1) bek.].

A városi bíróság az I. r. vádlott bűnösségét jármű önkényes elvétele kísérletében, valamint kisebb értékre elkövetett lopás vétségében;

a II. r. vádlott bűnösségét pedig bűnsegédként jármű önkényes elvétele vétségének kísérletében és kisebb értékre elkövetett lopás vétségében állapította meg, és ezért mindkét vádlottat szabadságvesztésre, közügyektől eltiltásra és pénzméltó büntetésre ítélte.

A megállapított tényállás szerint a vádlottak egy munkahelyen dolgoztak, és a munka után nagyobb mennyiségű szeszes italt fogyasztottak. Záróra után az I. r. vádlott felvetette, hogy autójának, ezért szétnéztek a városban, és a MÁV-állomás előtti parkolóhelyen az I. r. vádlott kiválasztott egy személygépkocsit, annak bal oldali pillangó ablakát a könyökével befeszítette, miközben a II. r. vádlott figyelt.

Az I. r. vádlott a gépkocsit kinyitotta, és ebbe mindketten beültek. Az I. r. vádlott megkísérelte a motor beindítását, de ez nem sikerült. Eközben a II. r. vádlott bekapcsolta az autóban levő rádiót. Miután az I. r. vádlottnak nem sikerült az autót beindítani, kivette a helyéről a magnós rádiót, műanyag-kazettatartóval és 9 db kazettával együtt. Ezek értéke összesen 2600 forint volt. Az eltulajdonított dolgokat a II. r. vádlott vitte a lakására, megígérve az I. r. vádlottnak, hogy értékesítés esetén átad neki 500 forintot.

A kár az eljárás során megtérült.

A tárgyaláson jelen levő ügyész a vádat akként módosította, hogy vádlottak mint társtettesek megvalósították a Btk. 327. §-ának (1) bekezdésében ütköző jármű önkényes elvétele vétségének a Btk. 16. §-a szerinti kísérletét, és ezzel bűnhalmazatban a Btk. 316. §-ának (1) bekezdésében ütköző és a (3) bekezdése szerint minősülő kisebb értékre elkövetett lopás vétségét, figye-

lemmel arra, hogy a dolog elleni erőszakot nem a kocsiban volt dolgok jogtalan eltudajdonítása érdekében valósították meg.

A bíróság az ügyészi vádtól annyiban tért el, hogy a vádlottak a jármű önkényes elvétele véttségét követték el nem mint tártettesek, ebben a II. r. vádlott bűnsegéd volt.

A megyei bíróság a II. r. vádlott említett cselekményét tártettesként elkövetettként minősítette.

Indokolásában rámutatott arra, hogy a jármű önkényes elvétele véttségének a tártettese az az elkövető, aki társával akarategységben vesz részt a jármű elvételében, bár annak felnyitásában, elindításában és vezetésében tevőlegesen nem működik közre.

A II. r. vádlott a vádbeli időben és helyen a gépjármű jogtalan birtokba vételében céltudatosan részt vett, a jármű használata az ő érdekében is történt. Ilyen formában pedig a vádlott is tevőlegesen bekapcsolódott a sértett gépkocsi-használati jogának időleges korlátozásába, ekként maga is birtokosi helyzetbe került, a Btk. 20. §-ának (2) bekezdése szerinti tártettesesség tehát hiánytalanul megvalósult. (Bács-Kiskun Megyei Bíróság 2. Bf. 586/1984. sz.)

137.

Jogosulatlan kereskedés szabálysértése helyett üzérkedés véttségének megállapítása nagyobb mennyiségű mozijegynek továbbadás céljából történt felvásárlása esetén [Btk. 299. § (1) bek. a) pont I. fordulat, Sztv. 111. § (1) bek. a) pont, BK 108. sz.].

A kerületi bíróság a tárgyalás mellőzésével hozott végzésével a terhelttel szemben üzérkedés véttsége miatt 40 napi tétel pénzbüntetést szabott ki, az egy napi tétel összegét 80 forintban határozta meg.

A megállapított tényállás lényege a következő:

A terhelt a Filmmúzeum következő napi első, illetve második előadásra 25 db különböző (7 forint, 12 forint, 20 forint) értékű mozijegyeket vásárolt azért, hogy azokat az előadások kezdete előtt haszonnal értékesítse.

Az első előadásra el is adott 2 db 12 forintos mozijegyet darabonként 30 forintért, de a terheltet az értékesítés közben tettenérték, a zsebében a további 23 db jegyet megtalálták, és bűnjelként lefoglalták.

Az ügyész tárgyalás tartását kérte, mert a kiszabott pénzbüntetést nem találta megfelelő súlyúnak.

A kerületi bíróság tárgyalást tartott, és ítéletével a terheltet az üzérkedés véttsége miatt ellene emelt vád alól felmentette. Megállapította, hogy a terhelt a cselekményével az 1968. évi I. sz. tv. (Sztv.) 111. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerinti jogosulatlan kereskedés szabálysértését követte el, s ezért 3200 forint pénzbírsággal sújtotta,

a bűnjelként lefoglalt 25 db mozijegyet pedig elkobozta.

A kerületi bíróság ítélete ellen a felmentő rendelkezés miatt emelt törvényességi óvás alapos.

A Legfelsőbb Bíróság Büntető és Katonai Kollégiumának 108. számú állásfoglalása, amely az üzérkedés bűncselekményének és a jogosulatlan kereskedés szabálysértésének elhatárolásáról szól, kimondta, hogy üzérkedés bűncselekményét kell megállapítani, ha a cselekményt 20 000 forintot meghaladó értékű áru tekintetében valósították meg. Az állásfoglalás b) pontja szerint ennél kisebb érték esetében sem kerülhet sor a jogosulatlan kereskedés szabálysértésének a megállapítására, ha a cselekményt olyan számottevő áru-ra követték el, amellyel az elosztás rendjét — figyelemmel az áru jellegére és az ellátás helyzetére — közvetlenül sértették, illetőleg zavarták.

Az ítélezési gyakorlat ilyennek tekinti a rendezvényjegyek nagyobb számú felvásárlását. Az adott ügyben a terhelt 25 db mozijegyet vásárolt a Filmmúzeumban vetített, igen nagy érdeklődést kiváltó filmre. Köztudott, hogy a Filmmúzeum a főváros egyetlen olyan mozija, ahol különleges filmeket vetítenek, s az említett filmet a közönség kizárólag ebben a moziban láthatta. Ezért a 25 db jegy felvásárlása ebben az esetben megbontotta a kereslet-kínálat összhangját. A terhelt a mozijegyeket nyereszkerdesi céllal, a személyes, a családi és baráti szükségleteit jóval meghaladó mértékben vásárolta fel, s ezáltal okozója lett annak, hogy a pénztárból legális úton 25 db jegyet nem lehetett megszerezni. A mozi jellegére, befogadóképességére és a film keresettségére tekintettel a 25 db jegy számottevő mennyiségű áru, amelynek felvásárlása a kereslet-kínálat viszonyát az adott esetben megbontotta, ezért a terhelt e cselekményével nem a jogosulatlan kereskedés szabálysértését, hanem a Btk. 299. §-a (1) bekezdés a) pontjának I. fordulata szerinti üzérkedés véttségét valósította meg.

Törvénysértően járt el tehát a kerületi bíróság, amikor a terheltet a Be. 214. §-a (3) bekezdésének a) pontja alapján az üzérkedés bűncselekménye miatt ellene emelt vád alól felmentette.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság a felmentő rendelkezést hatályon kívül helyezte, a terhelt bűnösségét üzérkedés véttségében állapította meg.

Az új minősítés alapján a büntetés mértékének megállapítása során a Legfelsőbb Bíróság enyhítő körülményként értékelte a terhelt büntetlen előéletét, a bűncselekmény viszonylag csekélyebb tárgyi súlyát, kifogástalan életvitelét, míg súlyosítóként vette figyelembe a főváros területén a hasonló jellegű cselekmények elszaporodottságát.

Mindezek alapján a Legfelsőbb Bíróság úgy látta, hogy a Btk. 87. §-a (2) bekezdése e) pontjának alkalmazásával kiszabott 50 napi tétel pénzbüntetés felel meg terhelt által elkövetett cselekmény tárgyi súlyának, az egy napi tétel összegét pedig 80 forintban határozta meg. (B. törv. III. 1090/1984. sz.)

Kiadja: Belügyminisztérium Titkársága